

Pieter Walraet,
partner bij KPW architecten en
voorzitter van Stad & Architectuur

Waarom bouwen wij?

Bewonen is ons even eigen als ademen. We wonen elke dag opnieuw, zonder nadenken. Soms 'leren' we ademen om hobo te spelen, te zingen of boog te schieten. Adem inhouden ... lichaam ontspannen ... loslaten ...

Wonen. Moeten we dat onszelf niet opnieuw aanleren in tijden waarin de betonstop zijn intrede doet en de eindigheid van grondstoffen urgent wordt?

In een circulair economiemodel, waarin je materialen tijdelijk 'vastzet' in een gebouw om ze nadien te oogsten en waarin het niet de betrachting is om zoveel mogelijk woonproducten te verkopen, maar hetzelfde woonproduct zoveel mogelijk te hergebruiken, klinkt de roep van sommige bouwactoren om voort te kavelen als een echo van een vervliegend tijdperk.

We privatiseren alsof het een natuurwet betreft. Het is moeilijk in te schatten hoe komende generaties zullen terugkijken op onze periode, maar het is goed mogelijk dat ze het verkavelingsmechanisme als een anachronisme zullen ervaren. Dat ze het verkopen van gronden als een gemiste kans zullen bestempelen. Wat je verkoopt, komt immers niet meer terug. En dus verlies je aan zeggenschap en slagkracht om verandering te initiëren.

Misschien is er ruimte voor een tegenbeweging in de geest van Thomas de Aquino, die stelt dat privébezit een conventie is, en geen natuurwet. Privébezit is in dat opzicht een provisorisch en pragmatisch middel dat we inzetten om op een creatieve manier gebruik te maken van ons gemeenschappelijk bezit. Misschien is de tijd rijp voor het poolen van land en grondstoffen. Wie worden dan de conciërges

van ons patrimonium en de bewaarders van de materialen die er in verwerkt zijn? Zoeken we hiervoor niet best naar modellen die de grenzen van het begrip 'eigenaarschap' uitrekken?

We zien nu al bondgenootschappen ontstaan die voorheen niet denkbaar waren. De CLT's en CSA's zijn voorlopers en staan samen met het autodelen, cohousing en repair-cafés aan het begin van een mogelijke omwenteling, waarbij we gedeeltelijk overgaan van een maatschappij die bezit naar een maatschappij die deelt. Of die in ieder geval onderzoekt wat het wil en kan delen.

Die intentie – wat delen we en waarom? – omschrijven we binnen onze architectuurpraktijk als het zoeken naar een WIJ-aandeel. Het is een zoeken naar het collectief, de gemeenschap, le bien commun. Naar dat wat zich onttrekt aan de plek waar je volledig voor jezelf beslist, dat wat een fragiele balans zoekt tussen het 'ik' en het 'wij', dat wat een gemeenschappelijk individueel belang aftast, dat wat de eigen kavel aanvult met wat ons kan binden. Het WIJ-aandeel, intentioneel of toevallig, is een onmiskenbaar onderdeel van een 'moderne' samenhang.

Kunnen we in het licht hiervan de eigenheid van het Vlaamse woonmodel – individuele woning op de eigen kavel – op een eigengereide manier respecteren en interpreteren? Kunnen we de betrokkenheid op de eigen kavel waar 'zorg voor wordt gedragen' overdragen naar de gemeenschap?

En dus is de vraag 'waarom bouwen wij?' pertinent. Het waarom gaat het bouwen vooraf.

De pen wordt doorgegeven aan Tim Vekemans, architect-vennoot bij RE-ST. ■